

Citace, plagiátorství & využití AI

PRO STUDENTY

1_VLASTNÍ MYŠLENKY

V jakékoliv práci, ať už jde o seminárku nebo diplomku, se od vás očekávají vlastní myšlenky a **originalita** díla.

Co zvládnout:

- ▶ projevit, že umíte kriticky porovnávat dva nebo více názorů na daný problém,
- ▶ komentovat názory jiných autorů,
- ▶ argumentovat a podpořit nebo vyvrátit nějakou hypotézu,
- ▶ podívat se na problematiku z nového, odlišného pohledu.

Z vaší práce pak bude zřejmé, že:

- ▶ citované pasáže jste sami našli,
- ▶ umíte v nich najít smysl a kontext.

Přínosem vaší práce je už to, že cizí myšlenky umíte hledat a pracovat s nimi. Když myšlenky nejsou vaše, pak musíte uvést, odkud jste je převzali.

2_CITACE VS. PARAFRÁZE

Když někoho **citujete**, znamená to, že **uvádíte cizí text přesně slovo od slova**.

Hodí se to hlavně pro přesné definice, které nelze formulovat jinak, anebo výroky, které by parafrázováním mohly přijít o část významu. Taková citace se uvádí „kurzivou v uvozovkách“.

Parafrázuje se myšlenka, třeba příliš dlouhá na doslovné citování. Je to **cizí myšlenka vyjádřená vašimi slovy**, ovšem nadále vyjadřuje stejný význam. Pořád je to ale cizí myšlenka!

Ať tedy citujete, nebo parafrázuje, **vždy se za cizí myšlenkou / informací uvádí, odkud jste ji vzali**.

I když ve dvou odstavcích parafrázuje čtyři autory, za každou cizí myšlenkou uvedete zdroj.

3_CO JE PLAGIÁTORSTVÍ

„*Plagiátorství je využití myšlenek (...) jiného díla bez řádného uvedení odkazu na zdroj k získání určité výhody tam, kde se očekává původní dílo.*“ (Foltýnek a kol, 2020, s. 9)

Pozor na:

- ▶ Doslovné přejímání celých odstavců a mozaikové skládání vět do vlastního textu bez citování,
- ▶ parafrázování nebo překlad původního díla bez uvedení zdroje,
- ▶ autoplagiátorství (opakované odevzdání vlastní práce bez odkazu) a neúmyslné plagiátorství (chybné či neúplné citování),
- ▶ ghostwriting (vypracování práce jinou osobou) a umělé rozšiřování použité literatury o nepoužité zdroje,
- ▶ vygenerování práce nebo kapitoly pomocí AI je vyloučeno – AI nesmí nahradit samostatný studijní výkon,
- ▶ nepřiznané použití AI: jakékoliv vydávání výstupů AI za vlastní myšlenky bez uvedení povinné deklarace je zakázanou formou netransparentnosti,
- ▶ přebírání vymyšlených citací od AI: nelze se odvolávat na chyby nástroje; uvádění neproověřených nebo AI-vymyšlených zdrojů je porušením akademických pravidel,
- ▶ vkládání cizích nevydaných děl do AI: nahrávání nezveřejněných prací či textů jiných autorů do AI nástrojů zakládá porušení autorského práva.

Nevadí, že používáte cizí dílo nebo podpůrný nástroj AI; **vadí, když se k tomu nepřiznáte nebo s nimi pracujete netransparentně**.

4_CO NENÍ PLAGIÁTORSTVÍ

- ▶ uvádění všeobecně známých informací (není třeba dokazovat, že den má 24 hodin nebo že hlavním městem České republiky je Praha)
- ▶ korektura
- ▶ typografické úpravy
- ▶ překlad
 - v citaci překladu uveďte překladatele
 - v případě, že přeložíte text sami, jedná se o parafrázi a doporučujeme uvést i původní znění textu a zdroj

FOLTÝNEK a kol., 2020, s. 12.

5_JAK TEDY CITOVAT

Citovat musíte vše převzaté. Nejde jen o myšlenky vyjádřené textem, ale také o informaci nesenou třeba videem, obrázkem, grafem nebo tabulkou. Citujte také ústní sdělení.

Existuje velké množství způsobů, jak na původní zdroj odkazovat. Taková pravidla se nazývají **citační styly** a uvádějí, jakým způsobem se záznam píše, v jakém pořadí máme napsat jméno autora, jak naformátovat název díla a podobně.

6_ODKAZ & BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

Nezapomeňte, že každá citace má dvě části. **Odkaz** je údaj uvedený v textu, který obsahuje tolik informací, aby podle nich čtenář byl schopen najít **bibliografický záznam** v soupisu použité literatury na konci práce.

Příklad - použití citačního stylu **APA** (7. vydání)

„Co mohu citovat? To je častá otázka, s níž se pedagog vedoucí seminární (...) práci setkává. Studenti si často nejsou jisti (...), co mohou uvést mezi svými zdroji. Nej-jednodušší pravidlo zní: to, co jste měli, v ruce“ (...)“ (Foltýnek, 2020, s. 11) To souvisí i s tzv. vylepšováním literatury, kdy si studenti po zjištění, že použili nedostatečné množství zdrojů, přidávají do seznamu literatury i zdroje, které se jim sice zdají vhodné, ale neseznámili se vůbec s jejich obsahem (Krčál & Teplíková, 2014, s. 23-24).

Použitá literatura:

1. Foltýnek, T. (2020). *Jak se vyhnout plagiátorství: příručka pro studenty*. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
2. Krčál, M., & Teplíková, Z. (2014). *Naučte (se) citovat*. Citace.com.

7_JAK SI TO ZJEDNODUŠIT

Máme pro vás několik rad:

1. Vyberte si citační styl a držte se jej v celé práci.
2. Citujte a dokumentujte průběžně – zaznamenávejte si použité zdroje i nástroje AI hned od začátku psaní.
3. Využívejte citační manažery. Nástroj [Citace PRO](#) pro vás Ostravská univerzita předplácí a [Zotero](#) je zdarma ke stažení.
4. AI používejte jako chytrou podporu: Generativní AI vám pomůže s inspirací, sumarizací, vyhledáváním zdrojů, překladem či jazykovou korekturou, nikoliv však s napsáním samotné práce.

5. Prostudujte si univerzitní podklady k AI:

► Opatření rektora č. 332/2026 (dostupné na Portále OU) stanovuje celouniverzitní etický a právní rámec.

► Příloha č. 1 Opatření rektora obsahuje přehled a bezpečnostní klasifikaci schválených AI nástrojů (zabezpečené vs. rizikové).

6. Sledujte konkrétní pravidla: Ověřte si případné zpřísnění či upřesnění pravidel v opatření děkana vaší fakulty nebo v písemném zadání od vedoucího práce.

7. Důsledně kontrolujte výstupy: Prověřujte vše vygenerované citačními manažery i nástroji AI (zejména vymyšlené či neproověřené zdroje a fakta).

8. Konzultujte a ptejte se:

- Vše konzultujte se svým vedoucím práce – víc hlav víc ví!
- Pracujte s citační normou ČSN ISO 690:2022, využijte náš Citační tahák a Výklad normy ve studovněch.
- V zapeklitých případech si nechte zdarma poradit na konzultaci [Objednej si knihovníka](#).

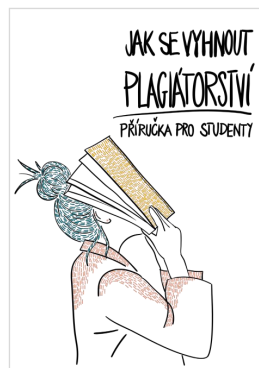
Pamatujte na 3 O:

Odlište cizí (i AI vygenerované) od vlastního.

Odkazujte, odkud jste informace vzali.

Označujte původní zdroje i použité AI nástroje.

DOPORUČUJEME

8_VYUŽÍVÁNÍ UMĚLÉ INTELIGENCE

Využití generativní AI je na Ostravské univerzitě povoleno jako podpůrný nástroj; autorem práce jste však vždy vy a nesete plnou odpovědnost za její obsah.

Povinná deklarace v práci:

Pokud při tvorbě písemné či kvalifikační práce použijete generativní AI, jste povinni v práci uvést výčet použitých nástrojů včetně účelu a rozsahu jejich použití. Opatření rektora č. 332/2026 stanovuje toto minimální povinné znění deklarace:

„Při přípravě této práce autor(ka) použil(a) [NÁZEV NÁSTROJE / SLUŽBY] za účelem [DŮVOD]. Po použití tohoto nástroje/slужby autor(ka) obsah podle potřeby zkontroloval(a) a upravil(a) a přebírá plnou odpovědnost za obsah závěrečné práce.“

Na co si dát pozor:

- **Konkrétní specifikace:** Závorky v deklaraci nahradte přesným názvem nástroje (např. ChatGPT 4o, DeepL) a konkrétním účelem (např. jazyková korektura, sumarizace podkladů).
- **AI není autor ani primární zdroj:** Vygenerovaný text nelze vydávat za vlastní dílo a nelze se odvolávat na chyby či vymyšlené odkazy vytvořené nástrojem AI – všechna fakta a primární zdroje musíte sami prověřit.
- **Sledujte fakultní úpravu:** Ověřte si případné zpřísnění či upřesnění pravidel v opatření děkana vaší fakulty nebo v písemném zadání od vedoucího práce.